

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет

Кафедра етики, естетики та культурології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
з навчальної роботи
Комаха Л.Г.

« ____ » _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОРАЛЬНО-ЕСТЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ ***(Частина 1 «Моральні проблеми сучасності»,*** ***Частина 2 «Естетичні проблеми сучасності»)***

для студентів

галузь знань **03 гуманітарні науки**
спеціальність **6.020301 Філософія**
освітній рівень **Бакалавр**
освітня програма **Філософія**
спеціалізація **Етика та естетика**
вид дисципліни **вільний вибір студента**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2017/2018
Семестр	VI
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Гриценко Валентина Степанівна, к.ф.н., доцент кафедри етики, естетики та культурології

Маслікова Ірина Ігорівна, к.ф.н., доцент кафедри етики, естетики та культурології

Пролонговано: на 20__/20__ н.р.(_____) «__» _____ 20__ р.

на 20__/20__ н.р.(_____) «__» _____ 20__ р.

КИЇВ – 2017

Розробники: *Гриценко Валентина Степанівна, к.ф.н., доцент кафедри етики, естетики та культурології*
Маслікова Ірина Ігорівна, к.ф.н., доцент кафедри етики, естетики та культурології

Затверджено

«_____» _____ 20__ р.

Зав. кафедри етики, естетики та культурології

_____ (Панченко В.І.)

Протокол № ____ від «_____» _____ 20__ р.

Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол від «_____» _____ 20__ року № _____

Голова науково-методичної комісії _____ (Маслікова І.І.)

«_____» _____ 20__ року

ВСТУП

1. Мета дисципліни. Метою 1-ї частини курсу «*Моральні проблеми сучасності*» є ознайомлення студентів з базовими етичними концептами сучасної етики, за допомогою яких відбуваються спроби розв'язання моральних колізій в сучасних соціальних практиках. Метою 2-ї частини курсу «*Естетичні проблеми сучасності*» є формування цілісного уявлення про константність естетичного у саморозвитку людини й тим самим – у створенні та функціонуванні культури, розуміння естетичних проблем сучасності як вияву духовної суттєвості періоду, реалізованої у різноманітних, переважно новаційних, художньо-естетичних феноменах.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення даного курсу студенти повинні мати базові знання з обов'язкових курсів навчальних дисциплін «Етика» та «Естетика», **знати** сутнісні засади естетичного, чинники і закономірності естетичної діяльності, історичні особливості її розвитку, основні методи аналізу естетичних процесів і явищ, у т.ч. філософсько-антропологічні, філософії культури та соціології культури.
2. **Вміти** інтерпретувати інформацію щодо феномену моралі та моральних відносин; застосовувати основні філософські терміни, категорії та класифікації в аналізі моральних проблем сучасності; виокремлювати та інтерпретувати естетичні процеси і феномени; застосовувати в аналізі художньо-естетичних явищ основні поняття і класифікації естетики; виявляти сучасні тенденції художньо-естетичного розвитку та розкривати їх соціокультурні чинники.
3. **Володіти елементарними навичками** збирання та узагальнення інформації; експертного ставлення до моральних та естетичних процесів і явищ; порівняльного аналізу; використання іншомовних фахових етичних, естетичних та естетико-культурологічних джерел.

3. Анотація навчальної дисципліни: курс «Морально-естетичні проблеми сучасності» належить до переліку дисциплін вільного вибору студента та викладається у II семестрі III курсу бакалавріату. Перша частина курсу «*Моральні проблеми сучасності*» знайомить студентів із особливостями сучасного соціально-етичного дискурсу, предметом якого виступає суспільна мораль. Особлива увага приділяється аналізу консеквенціалістської та деонтологічної етики, які надають обґрунтування моральних рішень щодо проблем соціальних практик в апеляції до ідей «спільного блага» та «прав людини». Звернення до гострих моральних проблем сучасної політичної практики (етична оцінка політичних інститутів та процедур прийняття рішень, етична легітимація різних форм насилля та покарання, державний патерналізм, відстоювання прав людини та прав інших істот, космополітизм або ком'юніті як кращі форми гідного та благого життя), економічної практики (велферим в оцінці доходів та витрат суспільства, ВВП та оцінка загального благополуччя та добробуту, Індекс розвитку людського потенціалу, справедливість розподілу та перерозподілу, соціальна відповідальність як втілення моральних вимог суспільства до колективних суб'єктів) та соціокультурної практики (зобов'язання щодо підтримки функціонування та розвитку сфери культури, творчих, освітніх та наукових культурних інститутів, виховання добропорядних громадян, чесноти в професійній діяльності, чесноти та розвиток людини) засвідчує практичну спроможність зазначених концептів. Друга частина дисципліни «*Естетичні проблеми сучасності*» знайомить студентів зі специфікою сучасного етапу естетичного розвитку, особливостями сучасної естетосфери як простору художньо-естетичних новацій, закономірностями їх соціокультурного функціонування. Визначається актуальна естетична проблематика, пов'язана з новітніми тенденціями естетичного розвитку, принципи, методологія та основні напрямки їх аналізу.

З'ясовується залежність мистецтва від процесів людського саморозвитку, роз'яснюються чинники актуальних художніх новацій, феномени домінанти виду мистецтва та суспільного попиту на певний художній продукт. Системно формуються відповідна поняттєво-категоріальна компетентність, навички самостійного естетичного аналізу.

4. Завдання (початкові цілі) – дослідження основних тем сучасних соціально-етичних дискусій для демонстрації можливостей розв'язання моральних проблем політичної, економічної та соціокультурної практик; надання цілісної системи знань про актуальну естетичну проблематику як віддзеркалення сучасного стану розвитку мистецтва, що, у свою чергу, відображує духовні інтенції сучасника; про методи аналізу сучасних естетичних феноменів, процедури художньо-естетичної компаративістики, існуючі художньо-естетичні типології. В результаті опанування даної дисципліни студенти мають, спираючись на засвоєні знання, набути навичок експертного бачення сучасних моральних та естетичних процесів і явищ, їх самостійного аналізу.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1.знати; 2.вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток підсумкової оцінки дисципліни	у з
Код	Результат навчання				
	Знати:				
1.1	Базові концепти сучасної конвенціоналістської та деонтологічної етики у дослідженні моральних проблем соціальних практик	лекція, самостійна робота	дискусії, письмова контрольна робота	5	
1.2	Специфіку індивідуальної та суспільної моралі, сутність та значення етичних ідей «спільне благо» та «права людини» у вирішенні моральних проблем сучасності	лекція, семінар, самостійна робота	Дискусії, усна доповідь, самостійна робота, письмова контрольна робота	10	
1.3	основні моральні колізії політичної, економічної та соціокультурної практик та шляхи їхнього розв'язання	лекція, семінар, самостійна робота	Дискусій, усні відповіді, письмова контрольна робота	10	
1.4	фундаментальні засади естетики як метатеорії мистецтва та основні концепти розуміння творчості як способу людської самореалізації	лекція, семінар, самостійна робота	усна доповідь, дискусія, тестові завдання, письмова контрольна робота, конспект першоджерел	10	
1.5	особливості постмодерного етапу розвитку світової художньої культури та роль естетичного в семіотиці сучасних культурних явищ	лекція, семінар, самостійна робота	усна доповідь, дискусія, тестові завдання, письмова контрольна робота	10	

1.6	художньо-естетичні форми акціонізму та значущі явища сучасного естетичного простору	лекція, семінар, самостійна робота	усна доповідь, тестові завдання, письмова контрольна робота	5
	Вміти:			
2.1	працювати з фаховими етичними та естетичними джерелами, узагальнювати інформацію у відповідності до поставлених навчальних задач, демонструвати знання літератури з навчального курсу	семінар, самостійна робота	усна доповідь, презентація самостійної роботи, письмова контрольна робота	5
2.2	систематизувати отримані знання, обґрунтовувати висновки, розвиваючи власну етичну та естетичну компетентність	семінар, самостійна робота	усна доповідь, коментування першоджерел, підсумкова контрольна робота	5
2.3	здійснювати експертну етичну оцінку цілей, мотивів, норм та результатів дії суб'єктів політичної та економічної діяльності	семінар, самостійна робота,	усна доповідь, дискусія, презентація самостійної роботи	5
2.4	встановлювати причинно-наслідкові зв'язки розвитку людини і мистецтва, пояснювати чинники формування та розвитку естетичної складової культури	семінар, самостійна робота	усна доповідь, дискусія, презентація самостійної роботи, письмова контрольна робота	5
2.5	формувати власну позицію щодо естетичних реалій; вести полеміку з питань естетичного характеру культурних феноменів	самостійна робота, семінар	усна доповідь, дискусія, презентація самостійної роботи	5
2.6	готувати матеріали для повідомлень та презентацій	самостійна робота, семінар	усна доповідь, дискусія, презентація самостійної роботи	5
	Комунікація:			
3.1	вільно здійснювати комунікацію мовою навчання	Семінар, самостійна робота	усна доповідь, дискусія, презентація самостійної роботи, письмова контрольна робота	2
3.2	використовувати у підготовці до семінарських занять та написанні самостійних робіт іншомовні джерела	семінар, самостійна робота	усна доповідь, самопідготовка	3
3.3	презентувати результати самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій	семінар, самостійна робота	усні доповіді, дискусії, презентація самостійної роботи	3

3.4	Дискутувати з приводу моральних проблем сучасності та з питань естетичного характеру культурних феноменів, оперуючи естетичними поняттями та категоріями	семінар, самостійна робота	дискусія, конспектування та коментування першоджерел	3
	Автономність та відповідальність			
4.1	самостійно здійснювати пошук фахових естетичних джерел, критично їх опрацьовувати, володіючи навичками обробки, аналізу та узагальнення наукової інформації	самостійна робота	усні доповіді, дискусії, презентація самостійної роботи	3
4.2	обирати методи і шляхи аналізу для продуктивного виконання власних робіт	семінар, самостійна робота	усні доповіді, дискусії, презентація самостійної роботи	3
4.3	відповідально інтерпретувати самостійно опрацьовану інформацію, прагнути до об'єктивності власного аналізу, оперуючи достовірними науковими даними	семінар, самостійна робота	усні доповіді, дискусії, презентація самостійної роботи	3

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

Результати навчання		1	2	1	1	2
дисципліни	Програмні результати навчання					

7. Структура курсу: дисципліна складається із двох змістовних частин курсу. Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарів, з використання інтерактивних методів навчання. Завершується дисципліна заліком.

Перша частина курсу «Моральні проблеми сучасності» присвячена розгляду шляхів вирішення моральних проблем соціальних практик, які пропонуються сучасною соціальною етикою.

Друга частина курсу «Естетичні проблеми сучасності» присвячена актуальній естетичній проблематиці як вияву особливостей сьогодишнього етапу розвитку культури, визначених, у свою чергу, духовними інтенціями сучасної людини.

8. Схема формування оцінки:

8.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема, **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання

(знання 1.1-1.6), що складає 50% від загальної оцінки та оцінювання практичної підготовки - результати навчання (вміння 2.1-2.6); (комунікація 3.1-3.4); (автономність та відповідальність (4.1-4.3), що складає 50% загальної оцінки.

Критерії оцінювання:

1. Усна відповідь:

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу.

4 бали – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності.

3 бали – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, має у відповіді суттєві неточності.

2 бали – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді.

2. Доповнення / дискусія:

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми;

2 бали – доповнення змістовне;

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.

3. Конспект першоджерел:

1 бали – студент опрацював необхідний текст із цитуванням та відповідними власними зауваженнями та поясненнями;

0 бал – студент законспектував текст без цитувань та пояснень.

4. Самостійна робота.

20-16 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість;

15-11 балів – студент достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації у поясненнях; в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність ; допускаються несуттєві неточності;

10-6 балів – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні запропонованих завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу; робота містить суттєві неточності;

5-0 балів – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань; має суттєві помилки в роботі, демонструє несамостійність у виконанні завдань.

5. Підсумкова письмова робота

10-9 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє у письмовій роботі самостійність, достовірність, незаангажованість;

8-7 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст запропонованого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє у письмовій роботі самостійність та достовірність; допускаються несуттєві неточності;

6-5 балів – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу; робота містить суттєві неточності;

4-0 балів – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань; має суттєві помилки в роботі, демонструє несамостійність у виконанні завдань.

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу та виконання самостійних робіт

8.2 Організація оцінювання

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 бали	Max – 80 балів
Усна відповідь, доповнення, участь в дискусіях	До тем 1-ї частини курсу протягом з березня до середини квітня	«3» x 3 = 9	«5» x 3 = 15
	До тем 2-ї частини курсу з середини квітня до початку червня	«3» x 3 = 9	«5» x 3 = 15
Самостійна робота конспекти першоджерел	Конспекти першоджерел до 1-ї частини курсу (Дивись додаток самостійної роботи студента) Термін виконання – 24-31 січня 2018 р	«1» x 3 = 3	«1» x 5 = 5
	Конспекти першоджерел до 2-ї частини курсу (Дивись додаток самостійної роботи студента) Термін виконання – 24-31 січня 2018 р	«1» x 3 = 3	«1» x 5 = 5
Самостійна індивідуальна робота	Есе до 1-ї частини курсу (Дивись Додаток самостійної роботи студента) Термін виконання роботи – 1-28 лютого 2018 р	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
	Есе та рецензія на проект арт-акціонізму (Дивись додаток самостійної роботи студента) Термін виконання роботи – 1-28 лютого 2018 р	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Підсумкова контрольна робота	Контрольна робота виконується після закінчення 1-ї та 2-ї частин курсу	«6» x 2 = 12	«10» x 2 = 20

у разі відсутності студента на семінарському занятті, розглянуті на семінарі питання відпрацьовуються у письмовій формі.

Підсумкове оцінювання у формі заліку: підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів), яка визначається як сума (проста або зважена) балів за систематичну роботу впродовж

семестру. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. Таким чином, підсумкова оцінка складається із суми семестрової кількості балів та підсумкової контрольної роботи

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР(підсумкова контрольна робота) / залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	48	12	60
Максимум	80	20	100

Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		лекції	семінари	сам. роб.
Частина 1 . «Моральні проблеми сучасності»				
1	Тема 1. Суспільна мораль як регулятор поведінки в соціальних практиках	2		1
2	Тема 2. Способи осмислення суспільної та індивідуальної моралі в сучасному етичному дискурсі	2		1
3	Тема 3. Консеквенціалістська етика спільного блага в етичній оцінці соціальних практик	4		2
4	Тема 4. Деонтологічна етика прав людини в етичній оцінці соціальних практик	4		2
5	Тема 5. Моральні проблеми політичної практики	1	2	6
6	Тема 6. Моральні проблеми економічної практики	1	2	10
7	Тема 7. Моральні проблеми соціокультурної практики	1	2	6
8	Індивідуальна самостійна робота (Есе «Чому хороші люди чинять злочини»)			10
9	Підсумкова контрольна робота		1	
Частина 2 . «Естетичні проблеми сучасності»				
10	Тема 8. Теоретико-методологічні засади вивчення естетичного як константи соціокультурного розвитку	2		4
11	Тема 9. Феномен креативного простору	2	2	4
12	Тема 10. Гра як культурно-естетичний феномен	2		4
13	Тема 11. Акціонізм як мистецтво дії	2	2	4
14	Тема 12. Фотографія у сучасному візуалізованому світі	2		2
15	Тема 13. Естетика речі у суспільстві споживання	2	2	4
16	Тема 14. Мода як візуальна комунікація	2		2
17	Тема 15. Реклама як семіотичний простір	1		4
18	Індивідуальна самостійна робота: 1) написання ессе; 2) рецензія на проект арт-акціонізму			10
19	Підсумкова контрольна робота		1	
	ВСЬОГО	30	14	76

Загальний обсяг - 120 год., у тому числі:

лекції – 30 год.;

семінар – 14 год.;

самостійна робота - 76 год.

Рекомендована література:

Основна:

1. *Апресян Р.Г.* Этика: Учебник. – М.: Кнорус, 2017, - 356 с.
2. *Кимлика У.* Современная политическая философия: введение / пер. с англ. С.Моисеева. – М.: Изд.дом Гос.ун-та – Высшей школы экономики, 2010. – 592 с.
3. *Прокофьев А.В.* Мораль индивидуального совершенствования и общественная мораль: исследование неоднородности нравственных феноменов. – Великий Новгород, 2006.
4. *Этика: учебник для бакалавров / под общ. ред. А. А. Гусейнова.* – М.: Юрайт, 2013.
5. *Бычков В.В.* Художественный апокалипсис культуры. Строматы XX века. В 2 кн. – М.: Культурная революция, 2008.
6. *Кошут Дж.* Искусство после философии / Пер. с англ. А.А.Курбановского //
7. *Искусствознание.* – 2001.- № 1. – 15 с.; [vcsi / ru>files>art_after_philosophy](http://vcsi.ru/files/art_after_philosophy)
8. *Кастельс М.* Информационная эпоха: экономика, общество и культура / Пер. с англ. под
9. науч. ред. О.И.Шкаратана. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.
10. *Мацумото Д.* Психология и культура. – СПб.: Питер, 2003 – 718 с.; [http:// www / gumer.](http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/Mats/index.php)
11. [info/bibliotek_Buks/Psihol/Mats/index.php](http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/Mats/index.php)
12. *Самохвалова В.И.* Творчество как антропокультурный феномен // Творчество как принцип
13. антропогенеза / Ин-т философии РАН. – М.: Акад. гуманитар. исслед., 2006. – С.162-228.
14. *Шамаева Р.М.* Феномен креативности в контексте культуры // International Journal of
15. Cultural Research – www.culturalresearch.ru
- 16.

Додаткова:

1. *Апресян Р.Г.* Этика силы – в противостоянии насилию и агрессии // Вопросы философии №9, 2010. – С.143- 153
2. *Арендт Х.* Банальность зла. Эйхман в Иерусалиме / пер с англ. С. Кастальского и Н. Рудницкой. – М.: «Европа», 2008. – 424 с.
3. *Бауман З.* Актуальность Холокоста. – М.: Европа, 2010. - 316 с.
4. *Бауман З.* Идет ли богатство немногих на пользу всем прочим? / пер. с англ. Н.Эдельмана. – М.: Издательство Института Гайдара, 2015 – 106 с.
5. *Боулз С.* Моральная экономика. Почему хорошие стимулы не заменят хороших граждан. – М.: Институт Гайдара, 2017 – 336 с.
6. *Зимбардл Ф.* Эффект Люцифера. Почему хорошие люди превращаются в злодеев / пер. с англ. Стативка А. – 4-е изд. – М.: Альпина нон-фикшн, 2017. – 740 с.
7. *Лэйард Р.* Счастье: уроки новой науки / пер. с англ. И.Кушнаревой. – М.: Изд. Института Гайдара, 2012. – 416 с.
8. *Макінтайр Е.* Після чесноти: дослідження з теорії моралі / Пер. з англ. За наук. ред. В. Малахова – К.: Дух і літера, 2002. – 436 с.
9. *Нозик Р.* Анархия, государство и утопия / Роберт Нозик ; пер. с англ. Б. Пинскера под ред. Ю. Кузнецова и А. Куряева. — М.: ИРИСЭН, 2008. 424 с.
10. *Нравственные ограничения войны: Проблемы и примеры* Под общей редакцией Бруно Коппитерса, Ника Фоушина, Рубена Апресяна - М.: Гардарика, 2002. - 407 с.
11. *Нуссбаум М.* Зачем демократии нужны гуманитарные науки. – М.: ИД высшей школы экономики, 2014 – 192 с.
12. *Прокофьев А.В.* [Место и характер моральных аргументов в политической практике \(идея «моральной нейтральности» публичной сферы и ее альтернативы\)](http://iphras.ru/uplfile/root/biblio/em/em6/6.pdf) // Этическая мысль: Ежегодник. Вып. 6. М.: ИФ РАН, 2005. <http://iphras.ru/uplfile/root/biblio/em/em6/6.pdf>
13. *Прокофьев А.В.* Справедливость и ответственность: социально-этические проблемы в философии морали. Тула: Изд-во ТГПУ им. Л.Н. Толстого, 2006. 277 с.

14. Ролз Дж. Теория справедливости: пер. с англ. / Науч. ред. и предисл. В.В.Целищева. Изд. 2. – М.: Издательство ЛКИ, 2010 – 536 с.
 15. Стиглиц Д., Сен А., Фитусси Ж.-П. Неверно оценивая нашу жизнь. Почему ВВП не имеет смысла? Доклад комиссии по измерению эффективности экономики и социального прогресса / пер. с англ. И. Кушнарева; науч. ред. перевода Т. Дробышевская – М.: Изд-во Института Гайдара, 2016. – 216 с.
 16. Сэндел М. Справедливость. Как поступать правильно? / Майкл Сэндел; пер с англ. Александра Калинина – М.: Манн, Иванов и Фербер, 2013
 17. Сэндел М. Что нельзя купить за деньги. Моральные ограничения свободного рынка / Майкл Сэндел; пер с англ. Александра Калинина – М.: Манн, Иванов и Фербер, 2013, - 320 с.
 18. Терещенко М. Такой хрупкий покров человечности. Банальность зла, банальность добра. – М.: РОССПЭН, 2010
 19. Філософія прав людини / За редакції Ш. Госепата та Г.Ломанна; пер. з нім. О.Юдіна та Л.Доронічевої. – 2-ге вид. – К.: Ніка-Центр, 2012
 20. Эдмондс Д. Убили бы вы толстяка? Задача о вагонетке: что такое хорошо и что такое плохо? – пер. с англ. Д. Кралечкина. М.: Изд-во Института Гайдара, 2016. – 256 с
1. *Азарова Ю.* Лакан и дискурс желания: DESIDERO ERGO SUM // Сб. науч. ст. и раб.мат-лов...Международ. конф. «Философия и психотерапия» / Под ред. С.М.Бабина, В.В. Андрюшина, И.Г.Глухой. Научн. изд. – СПб: изд-во«Анатолия», 2014. – 232 с.- Hpsy.ru...>..
 2. *Барт Р.* Camera Lucida. Комментарий к философии. / book-online.com.ua/author
 3. *Барт Р.* Система моды. Статьи по семиотике культуры. – Пер. с фр., вступ. ст. и сост. С.Н.Зенкина.- М.: Изд-во им. Сабашниковых, 2003. – 512 с.
 4. *Беньямин В.* Краткая история фотографии / Пер.С. Ромашко. М.: Ad Marginem, 2016. – 143 с
 5. *Беньямин В.* Произведение искусства в эпоху его технической воспроизводимости. Избранные эссе / Под ред. Ю.А. Здороваго. – М.: Медиум, 1996. – С. 15-65.
 6. *Беньямин В.* Париж, столица девятнадцатого столетия // Произведение искусства в эпоху его технической воспроизводимости. Избранные эссе / Под ред. Ю.А. Здороваго. – М.: Медиум, 1996. – С.141-162.
 7. *Бернет Д, Мориарти С, Уэллс У.* Реклама: принципы и практика / Под ред. Т.Г.Малатова. – СПб.: Исток, 1999. – 253 с.
 8. *Бодрийяр Ж.* Система вещей. – М.: «Рудомино», 2001. – 222 с.
 9. *Боровский А.* Арт-акционизм: искусство провокации и искусство реагировать на провокацию. – [https:// www.novayagazeta.ru/arts](https://www.novayagazeta.ru/arts)
 10. *Гадамер Г.-Г.* Истина і метод.- Т.1: Герменевтика I: Основи філософської герменевтики. – К.: Юніверс, 2000. – 464 с.
 11. *Гідденс Е.* Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя. – К.: Альтерпрес, 2004. – 100 с.
 12. *Дрю Ж.-М.* Ломая стереотипы: реклама, разрушающая общепринятое // Ж.-М. Дрю. – СПб. 6 Питер, 2002. – 272 с.
 13. *Естетико-регулятивні аспекти моди-* http://www.rusnauka.com/8_NIT
 14. *Кошелева Д.С.* Мода как феномен современной европейской культуры // Вестник СПбУКИ. - №1(18) март. – 2014. – С.32-35.
 15. *Кристева Ю.* Избранные труды: Разрушение поэтики – М: РОССПЭН., 2004 .- 656 с.
 16. *Лях В.В.* Свобода і пошук нових форм ідентичності в добу глобалізації // Мультиверсум. – 2006, вип. 57. – С.3-19.
 17. *Маклюен М.* Понимание медиа: внешние расширения человека / Пер. с англ. В.Г.Николаева. – М.-Жуковский: КАНОН-пресс-Ц, «Кучково поле», 2003. – 464 с.
 18. *Москвин А.С.* Феномен субкультуры сквоттеров. Автономное действие.- Киров, 2011 – <https://avtonom.org/default/files/store>

19. Сальникова Е.В. Эстетика рекламы: культурные корни и лейтмотивы // Е.В. Сальникова. – СПб: Алетейя; М.: Эпифания, 201. – 288 с.
20. Сафронова Л.В. Постмодернистский текст: поэтика манипуляции. – СПб.: ИД «Петрополис», 2009. – 212 с.
21. Свендсен Ларс. Философия моды /Пер. с норвежск. А. Шипунова. – М.: Прогресс-Традиция, 2007. – 220 с.
22. Славой Жижек. Річ із внутрішнього простору – www.guelman.ru... ; archive-org-2014.com > org > Річ-із-вну...
23. Федотова Н.Н. Кризис идентичности в условиях глобализации //Человек.- 2003, №6. - С.50-59.
24. Попов Е. Сквоты: жизнь как творческий процесс – <http://www.socialistinfo.ru/socialist/13.html>
25. Психология моды. Факторы модности. Мода как массовое – <http://www.gumer.info/bibliotek>
26. Ученова В.В., Старуш М.И. «Философский камешек» рекламного творчества: культурология и гносеология рекламы / В.В. Ученова, М.И. Старуш. – М.: Максима, 1996. – 263 с.
27. Флюсер В. За философию фотографии / Пер. с нем Г.Хайдаровой. – СПб: изд-во Санкт-Петербургского университета, 2008. – 146 с.
28. Хейзинга Й. Homo Ludens. Человек играющий / Сост., пер. и предисл. .В.Сильвестрова. – М.: Прогресс-Традиция, 1997. – 416 с.
29. Чистякова М.Г. Акционизм в искусстве: философско-антропологические смыслы.- www.vestnik-mgou.ru
30. Яценко В.Г. Бунт эпохи постмодерна: идеология и направленность. Либертарный дух в эпоху постмодерна. – Волгоград, 2002. – 74 с.